

OBWIESZCZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW

z dnia 7 listopada 1987 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych.

1. Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady funkcjonowania gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 33, poz. 181) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 24, poz. 122), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. Nr 45, poz. 289),
- 2) ustawą z dnia 29 czerwca 1983 r. o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego oraz o jego upadłości (Dz. U. Nr 36, poz. 165),
- 3) ustawą z dnia 21 lipca 1983 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie przewyciężania kryzysu społeczno-ekonomicznego oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 39, poz. 176),
- 4) ustawą z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 45, poz. 242),
- 5) ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. o łączności (Dz. U. Nr 54, poz. 275),
- 6) ustawą z dnia 23 października 1987 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących funkcjonowanie gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 33, poz. 181),

i z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu, z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) tytułu rozdziału 14 Przepisy przejściowe i końcowe oraz art. 67—70 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 24, poz. 122) w brzmieniu:

- „Art. 67. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy organami założycielskimi przedsiębiorstw państwowych stają się naczelne, centralne lub terenowe organy administracji państwowej, które sprawowały nadzór nad tymi przedsiębiorstwami.
2. Podmioty gospodarcze, wpisane w dniu wejścia w życie ustawy do rejestru przedsiębiorstw państwowych, stają się z mocy prawa przedsiębiorstwami państwowymi w rozumieniu niniejszej ustawy.
3. Organy prowadzące dotychczas rejestr przedsiębiorstw przekażą ten rejestr wraz z należącą do niego dokumentacją, w terminie trzech miesięcy od daty wejścia w życie ustawy właściwym sądom, ustalonym w trybie przepisu art. 19 ust. 2. Do dnia przekazania tego rejestru organy te prowadzą rejestr na dotychczasowych zasadach.
4. Zjednoczenia przedsiębiorstw państwowych podlegają zniesieniu na zasadach oraz w trybie i terminie ustalonych przez Radę Ministrów.

- Art. 68. 1. Dyrektorzy przedsiębiorstw państwowych w okresie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy przedłożą ogólnym zebraniom załóg projekty statutów przedsiębiorstw.
2. Ogólne zebrania załóg uchwalą statuty przedsiębiorstw w okresie jednego miesiąca od dnia przedłożenia projektu.
- Art. 69. 1. Traci moc dekret z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111).
2. Przepisy wykonawcze, wydane na podstawie dekretu wymienionego w ust. 1, zachowują moc do czasu zastąpienia ich przepisami wydanymi na podstawie niniejszej ustawy, o ile nie są z nią sprzeczne.
3. Do czasu wydania ustawy, o której mowa w art. 14 ust. 2, w sprawach tych stosuje się przepisy dotychczasowe.
4. Do czasu wydania ustaw przewidzianych w art. 51 ust. 1 oraz dostosowania ustaw wymienionych w tym przepisie do postanowień niniejszej ustawy do przedsiębiorstw państwowych stosuje się przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z tej ustawy.
- Art. 70. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1981 r.",
- 2) art. 18 ustawy z dnia 29 grudnia 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. Nr 45, poz. 289) w brzmieniu:
„Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.",
- 3) art. 47 ustawy z dnia 29 czerwca 1983 r. o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego oraz o jego upadłości (Dz. U. Nr 36, poz. 165) w brzmieniu:
„Art. 47. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1983 r.",
- 4) art. 25 ustawy z dnia 21 lipca 1983 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie przewycięzania kryzysu społeczno-ekonomicznego oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 39, poz. 176) w brzmieniu:
„Art. 25. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy rozdziału 1 ustawy stosuje się począwszy od dnia zniesienia stanu wojennego, wprowadzonego uchwałą Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie wprowadzenia stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo Państwa i zawieszono uchwałą Rady Państwa z dnia 19 grudnia 1982 r. w sprawie zawieszenia stanu wojennego.",
- 5) art. 76 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 45, poz. 242) w brzmieniu:
„Art. 76. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1985 r.",
- 6) art. 87 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o łączności (Dz. U. Nr 54, poz. 275) w brzmieniu:
„Art. 87. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 1985 r.",
- 7) art. 19 i 23 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady funkcjonowania gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 33, poz. 181) w brzmieniu:
„Art. 19. Istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zrzeszenia, utworzone w trybie art. 60 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 22, ulegają likwidacji w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, chyba że terminy ich likwidacji upływają wcześniej.”
„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy art. 11 pkt 9 i pkt 13 lit. b) wchodzi w życie z dniem 31 marca 1988 r., a przepisy art. 3, art. 5 pkt 5 i 6, art. 7, art. 8 pkt 2, art. 9, 10 i 14 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1988 r.”
3. Niniejszy jednolity tekst obowiązuje od dnia 1 stycznia 1988 r.

Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów: *Z. Sadowski*

Załącznik do obwieszczenia Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 7 listopada 1987 r. (poz. 201)

U S T A W A

z dnia 25 września 1981 r.

o przedsiębiorstwach państwowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Przedsiębiorstwo państwowe jest podstawową jednostką organizacyjną gospodarki narodowej, słu-

żącą zaspokajaniu potrzeb społecznych, tworzoną w celu osiągnięcia efektywnych ekonomicznie wyników przez produkcję dóbr, świadczenie usług lub inną działalność.

2. Przedsiębiorstwo jest samodzielną, samorządną i samofinansującą się jednostką gospodarczą, posiadającą osobowość prawną.

Art. 2. Przedsiębiorstwo państwowe, gospodarując wydzieloną częścią mienia ogólnonarodowego, prowadzi samodzielnie działalność gospodarczą zgodnie z celami narodowego planu społeczno-gospodarczego.

Art. 3. Przedsiębiorstwo państwowe stwarza warunki sprzyjające kształtowaniu się socjalistycznych stosunków pracy i zasad współzycia społecznego.

Art. 4. 1. Organy przedsiębiorstwa samodzielnie podejmują decyzje oraz organizują działalność we wszystkich sprawach przedsiębiorstwa, zgodnie z przepisami prawa i w celu wykonania zadań przedsiębiorstwa.

2. Organy państwowe mogą podejmować decyzje w zakresie działalności przedsiębiorstwa państwowego tylko, w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.

Art. 5. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi zakres stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorstw państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz Ministrowi Finansów i Narodowemu Bankowi Polskiemu, a także przedsiębiorstw podległych Ministrowi Sprawiedliwości, działających przy zakładach karnych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi również zakres stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorstw państwowych wykonujących w całości lub w przeważającej części zadania dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa Państwa, a także do wykonujących te zadania jednostek organizacyjnych innych przedsiębiorstw.

Art. 6. Przepisów ustawy, z wyjątkiem przepisów o rejestrze przedsiębiorstw państwowych, nie stosuje się do:

- 1) przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”,
- 2) przedsiębiorstwa państwowego „Porty Lotnicze”,
- 3) przedsiębiorstwa państwowego Polskie Linie Lotnicze „Lot”,
- 4) banków,
- 5) przedsiębiorstw państwowych tworzonych na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. Nr 63, poz. 494 z późniejszymi zmianami).

Rozdział 2

Tworzenie przedsiębiorstw państwowych

Art. 7. Przedsiębiorstwa państwowe mogą być tworzone jako:

- 1) przedsiębiorstwa działające na zasadach ogólnych,
- 2) przedsiębiorstwa użyteczności publicznej.

Art. 8. 1. Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej mają przede wszystkim na celu bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb ludności. W szczególności przedsiębiorstwa te mają na celu produkcję lub świadczenie usług w zakresie:

- 1) inżynierii sanitarnej,
- 2) komunikacji miejskiej,
- 3) zaopatrzenia ludności w energię elektryczną, gazową i ciepłą,
- 4) zarządu państwowymi zasobami lokalowymi,
- 5) zarządu państwowymi terenami zielonymi,
- 6) zarządu uzdrowiskami,
- 7) usług pogrzebowych i utrzymania urządzeń cmentarnych,
- 8) usług kulturalnych.

2. Organ założycielski, w granicach obowiązujących przepisów, określa zakres i warunki, na jakich przedsiębiorstwa użyteczności publicznej obowiązane są świadczyć usługi na rzecz ludności.

3. Organ założycielski ma obowiązek dotowania działalności przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, którego działalność jest nierentowna, ale konieczna ze względu na potrzebę zaspokajania potrzeb ludności.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i zasady działania przedsiębiorstw użyteczności publicznej.

Art. 9. 1. Przedsiębiorstwa państwowe tworzą:

- 1) naczelne oraz centralne organy administracji państwowej,
- 2) terenowe organy administracji państwowej na podstawie uchwały właściwej rady narodowej,
- 3) Narodowy Bank Polski i banki państwowe,

zwane w dalszych przepisach ustawy organami założycielskimi.

2. W uzasadnionych wypadkach inny organ państwowy niż organ określony w ust. 1 może utworzyć przedsiębiorstwo państwowe po porozumieniu z naczelnym lub centralnym organem administracji państwowej właściwym ze względu na rodzaj działalności tworzonego przedsiębiorstwa.

3. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa określa jego nazwę, rodzaj, siedzibę i przedmiot działania.

4. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa użyteczności publicznej może określać również zasady i warunki powoływania zakładów, filii, oddziałów oraz innych wewnętrznych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa, które sporządzają bilans.

Art. 10. Organ założycielski może w drodze porozumienia z innym organem uprawnionym do tworzenia przedsiębiorstw państwowych przekazać na jego rzecz uprawnienia i obowiązki organu założycielskiego w stosunku do określonego przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 11. 1. Terenowe organy administracji państwowej na podstawie uchwał zainteresowanych rad narodowych mogą tworzyć wspólne przedsiębiorstwa państwowe.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i tryb tworzenia przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1.

Art. 12. 1. Przedsiębiorstwa państwowe mogą utworzyć wspólne przedsiębiorstwo w drodze umowy.

2. Podstawą zawarcia umowy o utworzeniu wspólnego przedsiębiorstwa państwowego są uchwały rad pracowniczych przedsiębiorstw zawierających umowę.

3. Do utworzenia wspólnego przedsiębiorstwa stosuje się odpowiednio przepisy art. 9 ust. 3 i art. 13.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi warunki i tryb tworzenia przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1.

Art. 13. 1. Utworzenie przedsiębiorstwa państwowego poprzedza postępowanie przygotowawcze, które ma na celu zbadanie i ocenę potrzeby oraz warunków utworzenia przedsiębiorstwa.

2. Organ zamierzający utworzyć przedsiębiorstwo państwowe powołuje w tym celu zespół przygotowawczy, który dokonuje niezbędnych ustaleń i przedstawia swoją opinię.

3. W skład zespołu przygotowawczego wchodzi przedstawiciele Ministra Finansów, banku, rady narodowej i terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, właściwego naczelnego lub centralnego organu administracji państwowej, zainteresowanych związków zawodowych, właściwego stowarzyszenia naukowego, społeczno-zawodowego lub naukowo-technicznego oraz organizacji działających na rzecz ochrony środowiska.

4. Organ zamierzający utworzyć przedsiębiorstwo państwowe może również powołać do składu zespołu przygotowawczego inne osoby niż określone w ust. 3.

Rozdział 3

Przedsiębiorstwa mieszane

Art. 14. 1. Organy administracji państwowej mogą tworzyć przedsiębiorstwa międzynarodowe wspólnie z innymi państwami.

2. Warunki tworzenia i zasady funkcjonowania takich przedsiębiorstw określają porozumienia i umowy między zainteresowanymi państwami.

Art. 15. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z podmiotem zagranicznym.

2. Warunki tworzenia oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorstw mieszanych z podmiotem zagranicznym określają odrębne przepisy ustawowe.

Art. 16. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z organizacją spółdzielczą.

2. Podstawą zawarcia umowy przez przedsiębiorstwo państwowe z organizacją spółdzielczą w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa mieszane jest uchwała rady pracowniczej przedsiębiorstwa.

3. Warunki tworzenia oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorstw państwowo-spółdzielczych określają odrębne przepisy ustawowe.

Art. 17. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z organizacją społeczną ludu pracującego.

2. Do przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 16 ust. 2 i 3.

Art. 18. Przedsiębiorstwo państwowe wspólnie z innymi osobami prawnymi, a także osobami fizycznymi, może w celach gospodarczo uzasadnionych tworzyć jednostki gospodarcze, przewidziane w przepisach prawa.

Rozdział 4

Statut przedsiębiorstwa

Art. 19. 1. Statut przedsiębiorstwa reguluje strukturę organizacyjną przedsiębiorstwa oraz inne sprawy przewidziane w niniejszej ustawie.

2. Statut uchwała ogólne zebranie pracowników na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa.

Art. 20. 1. Zatwierdzenia przez organ założycielski wymagają statuty następujących przedsiębiorstw państwowych:

- 1) użyteczności publicznej,
- 2) handlu zagranicznego,
- 3) stacji radiowych i telewizyjnych, przemysłu teleelektronicznego, transportu samochodowego i budownictwa łączności.
- 4) Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz zakładów naprawczych taboru kolejowego.

2. Podjęcie decyzji w sprawie zatwierdzenia statutu powinno nastąpić w możliwie krótkim terminie, nie dłuższym jednak niż 3 miesiące od przedłożenia statutu organowi założycielskiemu,

Rozdział 5

Rejestr przedsiębiorstw państwowych

Art. 21. 1. Przedsiębiorstwo państwowe podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

2. Organami rejestracyjnymi są sądy. Właściwość tych sądów, w trybie określonym w przepisach o ustroju sądów powszechnych, ustala Minister Sprawiedliwości.

Art. 22. 1. Do wniosku o wpis przedsiębiorstwa państwowego do rejestru przedsiębiorstw państwowych dołącza się odpis aktu o utworzeniu przedsiębiorstwa, statut oraz inne dokumenty, których złożenia wymagają przepisy wydane na podstawie niniejszej ustawy oraz przepisy szczególne.

2. Organ rejestracyjny bada zgodność z prawem treści dokumentów stanowiących podstawę dokonania wpisu do rejestru.

3. Rejestr przedsiębiorstw państwowych jest dostępny dla osób mających w tym interes prawny, z wyłączeniem danych objętych tajemnicą państwową i gospodarczą.

Art. 23. Przedsiębiorstwo państwowe uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

Art. 24. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi zasady i sposób prowadzenia rejestru przedsiębiorstw państwowych, dane podlegające wpisowi do tego rejestru, wymagania dla wniosku o wpis do rejestru, tryb postępowania przy dokonywaniu wpisów, zmian i skreśleń w rejestrze, zasady udostępniania rejestru oraz wypadki i warunki wydawania odpisów i wyciągów z tego rejestru.

Rozdział 6

Łączenie, podział i likwidacja przedsiębiorstw

Art. 25. 1. Łączenie, podział i likwidację przedsiębiorstwa państwowego, utworzonego w trybie określonym w art. 9, zarządza organ założycielski z własnej inicjatywy bądź na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa, z tym że łączenie i podział przedsiębiorstwa wymaga zgody rady pracowniczej przedsiębiorstwa.

2. O łączeniu, podziale i likwidacji przedsiębiorstwa utworzonego przez zawarcie umowy stanowią wspólnie strony, które umowę zawarły.

Art. 26. 1. Projekt dokonania połączenia, podziału oraz likwidacji przedsiębiorstwa państwowego przedstawia się ogólnemu zebraniu pracowników lub radzie pracowniczej przedsiębiorstwa oraz związkowi zawodowemu działającemu w przedsiębiorstwie w celu uzyskania opinii.

2. W wypadku wniosku o likwidację przedsiębiorstwa opinia może zawierać propozycje zmierzające do wyprowadzenia przedsiębiorstwa z trudnej sytuacji gospodarczej.

Art. 27. 1. Przed podjęciem decyzji o połączeniu, podziale lub likwidacji przedsiębiorstwa przeprowadza się postępowanie przygotowawcze.

2. Do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego organ założycielski powołuje zespół przygotowawczy. Zespół ten ma zbadać przyczyny, cel, potrzebę i warunki zamierzonych zmian organizacyjnych oraz przedstawić opinię.

3. Skład zespołu przygotowawczego określają przepisy art. 13 ust. 3 i 4.

Art. 28. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może być postawione w stan upadłości.

2. Warunki, zasady i tryb postępowania upadłościowego określają przepisy odrębnej ustawy.

Art. 29. 1. W gospodarczo uzasadnionych wypadkach, rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa państwowego mogą wspólnie wnioskować do organu założycielskiego o wyrażenie zgody na przekształcenie przedsiębiorstwa w spółkę.

2. Organ założycielski wyrażając zgodę na przekształcenie przedsiębiorstwa w spółkę określa warunki jego likwidacji w celu założenia spółki.

3. Wyrażenie zgody przez organ założycielski powinno być poprzedzone postępowaniem przygotowawczym, do którego stosuje się odpowiednio przepisy art. 13.

Art. 30. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i tryb łączenia, podziału i likwidacji przedsiębiorstw państwowych oraz tryb likwidacji przedsiębiorstwa państwowego w celu założenia spółki.

Rozdział 7

Organizacja przedsiębiorstwa państwowego

Art. 31. 1. Tworzenie zakładów i innych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa państwowego, system kontroli wewnętrznej, stosunki prawne między jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa oraz zasady występowania w stosunkach prawnych z innymi jednostkami organizacyjnymi określa statut przedsiębiorstwa.

2. W przedsiębiorstwie wielozakładowym zakres praw i obowiązków zakładów powinien odpowiadać charakterowi ich działalności oraz warunkom i potrzebom.

Art. 32. 1. Regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa państwowego określa szczegółowo zakres działania, po-

działalności i odpowiedzialność osób pełniących funkcje kierownicze i samodzielne w przedsiębiorstwie.

2. Regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa ustala dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pracowniczej.

Art. 33. 1. Statut przedsiębiorstwa państwowego może przewidywać powołanie jako organów doradczych i opiniodawczych dyrektora — kolegium przedsiębiorstwa oraz rady techniczno-ekonomicznej.

2. Członków tych organów powołuje dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 34. 1. Statut przedsiębiorstwa może przewidywać powołanie przez dyrektora przedsiębiorstwa komisji do rozstrzygania sporów majątkowych między jednostkami organizacyjnymi, wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa.

2. Komisji przewodniczy radca prawny przedsiębiorstwa.

3. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, orzeczenie komisji jest ostateczne.

Rozdział 8

Organy przedsiębiorstwa państwowego

Art. 35. Organami przedsiębiorstwa państwowego są: ogólne zebranie pracowników (delegatów), rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 36. Kompetencje ogólnego zebrania pracowników (delegatów) i rady pracowniczej określa ustawa o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 37. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego zarządza przedsiębiorstwem i reprezentuje je na zewnątrz.

2. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, działając zgodnie z przepisami prawa, podejmuje decyzje samodzielnie i ponosi za nie odpowiedzialność.

Art. 38. 1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje i odwołuje organ założycielski bądź rada pracownicza. W stosunku do decyzji powołującej lub odwołującej dyrektora organom tym przysługuje wzajemnie prawo do zgłoszenia umotywowanego sprzeciwu w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, w porozumieniu ze związkami zawodowymi, ustali listę przedsiębiorstw o podstawowym znaczeniu dla gospodarki, w których dyrektora powołuje i odwołuje organ założycielski w trybie przewidzianym w ust. 1.

3. Dyrektora przedsiębiorstwa użyteczności publicznej powołuje i odwołuje organ założycielski w trybie przewidzianym w ust. 1.

4. W wypadku nieuwzględnienia sprzeciwu organowi, który go wniósł, przysługuje prawo zwrócenia się o rozstrzygnięcie do sądu. Orzeczenie sądu jest ostateczne.

5. Wniesienie sprzeciwu zawiesza wykonanie decyzji o powołaniu lub odwołaniu dyrektora do czasu rozpatrzenia sprzeciwu lub rozstrzygnięcia sprawy przez sąd. Na okres zawieszenia decyzji o powołaniu dyrektora organ założycielski może wyznaczyć tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa.

6. W przedsiębiorstwach nowo organizowanych pierwszego dyrektora przedsiębiorstwa powołuje organ założycielski. W tym samym trybie następuje powołanie dyrektora, jeżeli rada pracownicza przedsiębiorstwa nie wykorzystwała uprawnień przewidzianych w ust. 1 w terminie zapewniającym należyłą ciągłość pracy przedsiębiorstwa.

7. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje się na okres pięciu lat lub na czas nie określony.

8. Organ założycielski przedsiębiorstwa państwowego podejmuje niezbędne czynności w zakresie stosunku pracy dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, a w szczególności określa jego wynagrodzenie oraz podejmuje inne rozstrzygnięcia związane ze stosunkiem pracy. Podejmowanie tych czynności w stosunku do dyrektora przedsiębiorstwa powołanego przez radę pracowniczą jest dokonywane przez organ założycielski w porozumieniu z tą radą.

Art. 39. 1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje się spośród kandydatów wyłanianych w drodze konkursu.

2. W celu przeprowadzenia konkursu organ uprawniony do powołania dyrektora tworzy komisję konkursową w składzie: trzech przedstawicieli rady pracowniczej oraz po jednym przedstawicielu organu założycielskiego, banku finansującego działalność przedsiębiorstwa, związków zawodowych, organizacji politycznych, organizacji młodzieżowych oraz Naczelnej Organizacji Technicznej — działających w przedsiębiorstwie.

3. Komisja konkursowa wyłania kandydatów, oceniając ich przydatność do kierowania danym przedsiębiorstwem ze względu na ich kwalifikacje fachowe, postawę moralną i społeczną oraz umiejętność współżycia z ludźmi.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady przeprowadzania konkursu.

Art. 40. Zastępcę dyrektora przedsiębiorstwa oraz głównego księgowego powołuje i odwołuje dyrektor przedsiębiorstwa za zgodą rady pracowniczej.

Art. 41. 1. Rada pracownicza przedsiębiorstwa może wystąpić do organu założycielskiego z wnioskiem o odwołanie dyrektora przedsiębiorstwa powołanego przez ten organ, jeżeli dyrektor:

— swoją działalnością poważnie narusza przepisy prawa,

— swoją nieprawidłową pracą powoduje, że przedsiębiorstwo nie osiąga zadowalających wyników gospodarczych.

2. Rada pracownicza może wystąpić do dyrektora przedsiębiorstwa z umotywowanym wnioskiem o odwołanie zastępcy dyrektora.

3. Organ, który otrzymał wniosek rady pracowniczej w sprawie określonej w ust. 1, zobowiązany jest w ciągu dwóch tygodni uwzględnić wniosek albo przeprowadzić postępowanie wyjaśniające. Jeżeli zarzuty w toku postępowania wyjaśniającego zostaną potwierdzone, organ założycielski obowiązany jest w ciągu siedmiu dni uwzględnić wniosek.

4. W wypadku rozbieżności stanowisk w odniesieniu do wyników postępowania wyjaśniającego rada pracownicza może zgłosić sprzeciw, który podlega rozpatrzeniu w trybie art. 61.

Rozdział 9

Mienie przedsiębiorstwa

Art. 42. 1. Organ założycielski lub strony zawierające umowę o utworzeniu przedsiębiorstwa wspólnego wyposażają przedsiębiorstwo w środki niezbędne do prowadzenia działalności określonej w akcie prawnym o jego utworzeniu.

2. Przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę.

3. Przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi.

Art. 43. Przedsiębiorstwo państwowe występuje w obrocie we własnym imieniu i na własny rachunek.

Art. 44. Organ założycielski nie może pozbawić przedsiębiorstwa państwowego składników wydzielonego mu lub nabytego przez przedsiębiorstwo mienia.

Art. 45. 1. Przedsiębiorstwo państwowe odpowiada za swoje zobowiązania.

2. Przedsiębiorstwo państwowe nie odpowiada za zobowiązania Skarbu Państwa ani innych osób prawnych.

3. Skarb Państwa nie odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 46. W wypadku likwidacji przedsiębiorstwa o przeznaczeniu majątku decyduje organ założycielski.

Art. 47. 1. Przedsiębiorstwo państwowe, wykonując przysługujące mu w myśl art. 42 ust. 3 uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego wydzielonego mu przy jego utworzeniu oraz nabytego w toku działalności, może zbywać środki trwale innym jednostkom gospodarki społecznej oraz ustanawiać na ich rzecz w stosunku do tych środków ograniczone prawa rzeczowe.

2. W odniesieniu do statków morskich i rzecznych przedsiębiorstwo państwowe może je zbywać także innym niż określone w ust. 1 jednostkom organizacyjnym i osobom, a także obciążać je na rzecz tych jednostek organizacyjnych i osób hipoteką lub zastawem.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wypadki dopuszczające możliwość zbywania przez przedsiębiorstwa państwowe środków trwałych tych przedsiębiorstw innym jednostkom organizacyjnym niż określone w ust. 1, a także innym osobom; rozporządzenie określi także zasady, warunki i tryb zbywania mienia przedsiębiorstw tym jednostkom organizacyjnym i osobom.

4. Czynność prawna dotycząca środków trwałych stanowiących mienie przedsiębiorstwa, sprzeczna z obowiązującymi przepisami, jest nieważna, chyba że nabywca nie wiedział, mimo dołożenia należytej staranności, że zbycie nastąpiło wbrew obowiązującym przepisom.

Rozdział 10

Przedstawicielstwo przedsiębiorstwa

Art. 48. 1. Do dokonywania czynności prawnych samodzielnie w imieniu przedsiębiorstwa państwowego upoważniony jest dyrektor. Zastępcy dyrektora oraz pełnomocnicy przedsiębiorstwa działają w granicach ich umocowania.

2. Jeżeli czynności prawne, dokonywane przez osoby określone w ust. 1, obejmują rozporządzanie prawem, którego wartość przekracza pięćset tysięcy złotych, lub czynności te mogą spowodować powstanie zobowiązania przedsiębiorstwa do świadczenia o wartości powyżej pięćset tysięcy złotych, do skuteczności oświadczenia woli wymagane jest współdziałanie co najmniej dwóch osób.

Art. 49. 1. Pełnomocników ustanawia i odwołuje dyrektor przedsiębiorstwa.

2. Udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

3. Udzielenie i odwołanie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorstw państwowych. Nie dotyczy to pełnomocnictwa do dokonywania poszczególnych czynności oraz ustanawiania pełnomocników procesowych.

Rozdział 11

Rozdział 12

Działalność przedsiębiorstwa

Art. 50. 1. Przedsiębiorstwo państwowe prowadzi działalność na podstawie własnego planu. Zgodność planu przedsiębiorstwa z celami narodowego planu społeczno-gospodarczego osiągnięta jest w drodze stosowania ustaw wymienionych w art. 55 i przepisów art. 58.

2. Plan wieloletni przedsiębiorstwa uchwała ogólne zebranie pracowników przedsiębiorstwa, a plan roczny — rada pracownicza przedsiębiorstwa, na wniosek dyrektora. Plan przedsiębiorstwa powinien uwzględniać możliwości i warunki działalności przedsiębiorstwa oraz interesy załogi.

Art. 51. Przedsiębiorstwo prowadzi działalność na zasadach racjonalnej gospodarki, samofinansowania oraz rachunku ekonomicznego.

Art. 52. 1. Przedsiębiorstwo prowadzi rzetelną rachunkowość oraz sporządza na jej podstawie bilans.

2. Bilans przedsiębiorstwa podlega weryfikacji przez państwowe organy kontroli na zasadach określonych w przepisach szczególnych.

Art. 53. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może podjąć działalność w dziedzinie nie przewidzianej w akcie o jego utworzeniu.

2. Jeżeli podjęcie nowej działalności prowadzi do zaniedbania lub znacznego ograniczenia działalności przewidzianej w akcie o utworzeniu przedsiębiorstwa, organ założycielski może zobowiązać przedsiębiorstwa do zaprzestania nowej działalności.

3. Podjęcie nowej działalności podlega ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorstw państwowych.

Art. 54. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa ma obowiązek zgłosić pisemnie radzie pracowniczej przedsiębiorstwa, bankowi finansującemu oraz organowi założycielskiemu, że przedsiębiorstwo prowadzi działalność gospodarczą ze stratą.

2. W wypadku określonym w ust. 1, na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa lub z własnej inicjatywy, organ założycielski powoła komisję w celu zbadania i oceny stanu gospodarczego przedsiębiorstwa i przedstawienia wniosków.

Art. 55. 1. Odrębne ustawy określają obowiązujące przedsiębiorstwo zasady:

- 1) planowania i sprawozdawczości statystycznej,
- 2) finansowania i opodatkowywania,
- 3) tworzenia i wykorzystywania funduszy,
- 4) ustalania cen.

2. Uprawnienia i obowiązki przedsiębiorstwa wynikają również z przepisów innych ustaw niż określone w ust. 1.

Nadzór nad przedsiębiorstwem państwowym

Art. 56. 1. Organ założycielski dokonuje kontroli i oceny działalności przedsiębiorstwa oraz pracy dyrektora.

2. Organ założycielski ma prawo władczo wkraczania w sprawy przedsiębiorstwa tylko w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.

Art. 57. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa może przewidzieć, że uprawnienia organu założycielskiego w zakresie nadzoru, określone w niniejszej ustawie, mogą być przekazane powołanej przez ten organ radzie nadzorczej.

Art. 58. 1. Organ założycielski ma prawo nałożyć na przedsiębiorstwo obowiązek wprowadzenia do planu przedsiębiorstwa zadania lub wyznaczyć przedsiębiorstwu zadanie poza planem, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obrony kraju, w wypadku klęski żywiołowej bądź w celu wykonania zobowiązań międzynarodowych.

2. W wypadku określonym w ust. 1 organ założycielski zapewnia przedsiębiorstwu środki niezbędne do wykonania nałożonego na przedsiębiorstwo zadania.

3. Wykonanie zadania następuje na podstawie umowy zawartej między przedsiębiorstwem a jednostką organizacyjną wskazaną przy nakładaniu zadania.

Art. 59. Organ założycielski, w razie stwierdzenia, że decyzja dyrektora jest sprzeczna z prawem, wstrzymuje jej wykonanie oraz zobowiązuje dyrektora do jej zmiany lub cofnięcia.

Art. 60. 1. Organ założycielski ma prawo zawiesić dyrektora przedsiębiorstwa w jego czynnościach w wypadku, gdy dalsze pełnienie przez niego funkcji stanowi istotne naruszenie prawa lub zagraża podstawowym interesom gospodarki narodowej. O podjętej decyzji organ założycielski powiadamia radę pracowniczą.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określić wypadki zagrożenia podstawowym interesem gospodarki narodowej uzasadniające zawieszenie dyrektora przedsiębiorstwa w jego czynnościach.

3. W razie zawieszenia dyrektora przedsiębiorstwa w czynnościach, organ założycielski wyznacza tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa na okres nie przekraczający sześciu miesięcy.

4. Rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa mogą w stosunku do decyzji określonych w ust. 1 i 3 zgłosić sprzeciw, który podlega rozpatrzeniu w trybie przewidzianym w art. 61.

Art. 61. 1. Dyrektorowi przedsiębiorstwa oraz radzie pracowniczej przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu w stosunku do decyzji podjętych wobec przedsiębiorstwa przez organ sprawujący nad nim nadzór.

2. Sprzeciw wraz z jego uzasadnieniem wnosi się do organu, który decyzję wydał, w terminie siedmiu dni od daty jej przekazania. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie decyzji.

3. W razie podtrzymania decyzji przez organ, do którego został skierowany sprzeciw, dyrektorowi przedsiębiorstwa oraz radzie pracowniczej przysługuje prawo wniesienia w ciągu siedmiu dni sprawy do sądu. Sąd w terminie czternastu dni wyznacza rozprawę.

Art. 62. 1. W razie doznania szkody z powodu wykonania decyzji organu sprawującego nadzór, przedsiębiorstwo może żądać od tego organu odszkodowania.

2. Spory wynikłe na tle przepisu ust. 1 rozstrzyga sąd.

3. Z żądaniem odszkodowania może wystąpić dyrektor przedsiębiorstwa lub rada pracownicza przedsiębiorstwa.

Rozdział 13

Zrzeszenia przedsiębiorstw państwowych

Art. 63. 1. Przedsiębiorstwa państwowe mogą w celach ekonomicznie uzasadnionych tworzyć zrzeszenia.

2. Do zrzeszeń mogą przystępować inne jednostki gospodarcze na zasadach określonych w umowie o utworzeniu zrzeszenia.

Art. 64. 1. Utworzenie zrzeszenia przedsiębiorstw państwowych następuje na podstawie umowy zawartej za zgodą rad pracowniczych przedsiębiorstw tworzących zrzeszenie.

2. W wyjątkowych wypadkach społecznie i gospodarczo niezbędnych, w celu i na czas realizacji określonego zadania gospodarczego, Rada Ministrów może ustanowić obowiązek zawarcia umowy utworzenia zrzeszenia przez określone przedsiębiorstwa.

Art. 65. 1. Umowa o utworzeniu zrzeszenia przedsiębiorstw określa nazwę zrzeszenia, nazwy przedsiębiorstw

zrzeszonych, cel i przedmiot działania, organy zrzeszenia i środki niezbędne do realizacji jego celu.

2. Szczegółowy zakres działania zrzeszenia i jego organów określa statut zrzeszenia uchwalony przez radę zrzeszenia.

Art. 66. 1. Zrzeszenie przedsiębiorstw podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

2. Zrzeszenie przedsiębiorstw uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

Art. 67. 1. Organem zarządzającym zrzeszeniem przedsiębiorstw państwowych jest rada zrzeszenia.

2. Dyrektor i przedstawiciel rady pracowniczej przedsiębiorstwa należące do zrzeszenia wchodzi w skład rady zrzeszenia.

3. Rada zrzeszenia wybiera przewodniczącego spośród swoich członków.

Art. 68. 1. Organem wykonawczym rady zrzeszenia jest dyrektor powoływany i odwoływany przez radę zrzeszenia.

2. Dyrektora zrzeszenia, o którym mowa w art. 64 ust. 2, powołuje się i odwołuje za zgodą organu sprawującego nadzór nad zrzeszeniem.

3. Zakres działania dyrektora określa umowa lub statut zrzeszenia.

4. Do powoływania dyrektora zrzeszenia przepis art. 39 stosuje się odpowiednio.

Art. 69. Przedsiębiorstwo państwowe może za zgodą rady pracowniczej w trybie określonym w umowie bądź w statucie zrzeszenia wystąpić ze zrzeszenia, którego utworzenie nie wynikało z obowiązku nałożonego na podstawie art. 64 ust. 2.

Art. 70. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi tryb i warunki tworzenia zrzeszeń przedsiębiorstw państwowych, o których mowa w art. 64 ust. 2, oraz określi zakres nadzoru i organy powołane do jego sprawowania.